

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยศึกษาถึง ความต้องการการปรึกษาทางสุขภาพของผู้มารับบริการในคลินิกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาล สภากาชาดไทย ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้ป่วยที่มารับบริการการตรวจรักษาพยาบาลใน คลินิกโรคปอด คลินิกโรคหัวใจ คลินิกโรคเบาหวาน ณ แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ และโรงพยาบาลสมเด็จ ณ ศรีราชา สภากาชาดไทย

ตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเข้าไปสัมภาษณ์ตัวอย่างประชากร ตามวันเวลาที่คลินิกโรคปอด คลินิกโรคหัวใจ และคลินิกโรคเบาหวานเปิดทำการตรวจและให้บริการรักษาพยาบาล

เกณฑ์การเลือกตัวอย่างประชากร มีดังนี้

- 1) มีอายุ 15 ปีขึ้นไป
- 2) ได้รับการตรวจวินิจฉัยว่าเป็นโรคปอดหรือโรคหัวใจ หรือโรคเบาหวาน
- 3) แพทย์นัดมารับการตรวจรักษาด้วยยา เป็นระยะ ๆ โดยไม่ต้องได้รับการผ่าตัด ไม่มีโรคแทรกซ้อนอื่นใด
- 4) เข้าใจภาษาไทย ไม่มีปัญหาทางการได้ยิน
- 5) ยินดีให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์

ช่วงเวลาที่เก็บข้อมูลคือ วันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 จนถึงวันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2534 เป็นผู้ป่วยโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ จำนวน 484 คน โรงพยาบาลสมเด็จ ณ ศรีราชา จำนวน 150 คน รวมตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น 634 คน

2. เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

2.1 เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้มี 3 ชุดละ 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของตัวอย่างประชากร

ตอนที่ 2 แบบสอบถามรู้เรื่องโรคปอด โรคหัวใจ โรคเบาหวาน

(จัดพิมพ์แยกโรค)

ตอนที่ 3 แบบสัมภาษณ์ความต้องการการปรึกษาทางสุขภาพด้านการปรับตัวในชีวิตประจำวัน ด้านสรีรวิทยา ด้านอ้อมโนทัศน์ ด้านบทบาท ด้านความสัมพันธ์พึ่งพาระหว่างกัน และแบบสัมภาษณ์การวางแผนการดำเนินชีวิต ด้านอาชีพการงาน และด้านสัมพันธภาพในครอบครัว และสังคม (แบบฟอร์มตอนที่ 3 นี้ใช้ร่วมกันทั้ง 3 โรค)

2.2 การสร้างเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยทำการสำรวจเอกสาร วารสาร ทฤษฎี งานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทำการยกร่างเครื่องมือวิจัย ตัวอย่างเครื่องมือ อยู่ในภาคผนวกรายละเอียดโดยสังเขปของเครื่องมือเป็นดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ประกอบด้วยข้อมูลของผู้ป่วยเกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ประเภท และระยะเวลาการเจ็บป่วยของผู้รับบริการ คือ 1-3 ปี มากกว่า 3-5 ปี 3-5 ปี และ 5 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคปอด โรคหัวใจ และโรคเบาหวาน

2.1 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามรู้เรื่องโรค โดยศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎีเรื่องโรคทั้ง 3 โรค ในหัวข้อสาเหตุของโรค การดำเนินของโรค อาการและอาการแสดง และการรักษาพยาบาล แบบสอบถามประกอบด้วยข้อคำถามแบบเลือกตอบชนิด 2 ตัวเลือก ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหา ตามวัตถุประสงค์

2.2 ทดสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) เมื่อสร้างเครื่องมือครอบคลุมเนื้อหาดังกล่าวเสร็จเรียบร้อยแล้ว นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางการแพทย์ ซึ่งรับผิดชอบสอนและเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางการแพทย์ การบริการพยาบาล จำนวน 10 ท่าน ตรวจสอบเนื้อหาความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ความถูกต้องของข้อเฉลย และพิจารณาสำนวนภาษาอีกครั้งหนึ่ง ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข โดยผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่านมีอิสระในการพิจารณาแก้ไขตามวิจรรย์ญาณ ถือเป็นข้อที่ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับเนื้อหาทั้งหมด 8 ใน 10 ท่าน แบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วจะถือว่ามีความตรงตามเนื้อหา

2.3 ทดสอบความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบ โดยนำไปทดลองใช้กับผู้ป่วยโรคปอด โรคหัวใจ และโรคเบาหวาน จำนวนโรคละ 20 คน ให้ทดลองทำแบบสอบแต่ละเรื่อง นำแบบสอบที่ลองใช้มาตรวจให้คะแนน ข้อถูกให้ 1 คะแนน ข้อผิดให้ 0 คะแนน นำผลการทดสอบไปวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบเป็นรายข้อ เพื่อคัดเลือกแบบสอบที่เป็นมาตรฐานมาใช้ในการวิจัย เลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป และค่าระดับความยากง่ายอยู่ระหว่าง .20-.80 ถือเป็นแบบสอบที่มีคุณภาพ ได้แบบสอบที่มีอำนาจจำแนกและระดับความยากง่ายอยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้ ครอบคลุมเนื้อหาและวัตถุประสงค์ตามต้องการนำแบบสอบเฉพาะข้อที่มีคุณภาพมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง โดยวิธีคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson Reliability)

ตอนที่ 3 แบบสัมภาษณ์ความต้องการปรึกษาทางสุขภาพด้านการปรับตัวในชีวิตประจำวัน และแบบสัมภาษณ์ความต้องการการบริการทางสุขภาพด้านการวางแผนการดำเนินชีวิต

แบบสัมภาษณ์ตอนที่ 3 นี้ สร้างโดยศึกษาแนวคิดเรื่องการปรับตัวและการวางแผนการดำเนินชีวิตของผู้ป่วยโรคทางเดินหายใจ โรคหัวใจ และโรคเบาหวาน

ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 30 ข้อ ข้อความที่ใช้ในแบบวัดประกอบด้วยข้อความที่มีความหมายทางบวก (+) จำนวน 17 ข้อ และข้อความที่มีความหมายทางลบ (-) จำนวน 13 ข้อ แบบวัดแบ่งออกเป็น

ด้านสรีรวิทยา จำนวน 6 ข้อ ความหมายทางลบ (-) ทุกข้อ คือ ข้อ 1-6

ด้านอัตมโนทัศน์ จำนวน 5 ข้อ ความหมายทางบวก (+) 4 ข้อ คือ ข้อ 1, 3, 4, 5 ทางลบ (-) 1 ข้อ คือข้อ 2

ด้านบทบาท จำนวน 5 ข้อ ความหมายทางบวก (+) ทุกข้อ คือ ข้อ 1-5

ด้านความล้มพันธ์พึ่งพา จำนวน 5 ข้อ ความหมายทางบวก (+) 4 ข้อ คือข้อ 2, 3, 4, 5 ทางลบ (-) 1 ข้อ คือข้อ 1

ด้านอาชีพการงาน จำนวน 5 ข้อ ความหมายทางบวก (+) 2 ข้อ คือ ข้อ 4, 5 ทางลบ (-) 3 ข้อ คือ ข้อ 1, 2, 3

ด้านสัมพันธภาพในครอบครัวและสังคม จำนวน 4 ข้อ ทางบวก (+) 2 คือข้อ 3, 4 ทางลบ (-) 2 ข้อ คือ ข้อ 1, 2

แบบวัดมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ช่วง ความหมายในแต่ละช่วงคำตอบ มีดังนี้

ไม่เห็นด้วยเลย หมายถึง เมื่อผู้ป่วยคิดว่าข้อความนั้นไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริง

เห็นด้วยน้อย หมายถึง เมื่อผู้ป่วยคิดว่าข้อความในประโยคนั้นพอจะตรงกับความต้องการจริงของผู้ป่วยบ้าง (ประมาณร้อยละ 25)

เห็นด้วยปานกลาง หมายถึง เมื่อผู้ป่วยคิดว่าข้อความในประโยคนั้นตรงกับความต้องการจริงของผู้ป่วยเพียงครึ่งหนึ่ง (ประมาณร้อยละ 50)

เห็นด้วยมาก หมายถึง เมื่อผู้ป่วยคิดว่าข้อความในประโยคนั้นตรงกับความต้องการจริงของผู้ป่วยเป็นส่วนมาก (ประมาณร้อยละ 75)

เห็นด้วยมากที่สุด หมายถึง เมื่อผู้ป่วยคิดว่าข้อความในประโยคนั้นตรงกับความต้องการจริงของผู้ป่วยมากที่สุด (ประมาณร้อยละ 100)

การตรวจให้คะแนน การให้คะแนนได้กำหนดค่าคะแนนไว้ดังนี้

ข้อความที่มีความหมายในทางบวก					
ระดับความเห็น	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	ไม่เห็นด้วยเลย
เกณฑ์การให้คะแนน	4	3	2	1	0
ข้อความที่มีความหมายในทางลบ					
ระดับความเห็น	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	ไม่เห็นด้วยเลย
เกณฑ์การให้คะแนน	0	1	2	3	4

ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบและแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

ความรู้ความเข้าใจ

โรคปอด	.56
โรคหัวใจ	.75
โรคเบาหวาน	.75
การปรับตัวในชีวิตประจำวัน	.96
การวางแผนการดำเนินชีวิต	.96

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะทำการทดสอบและสัมภาษณ์ตัวอย่างประชากรด้วยตนเอง และมีผู้ช่วยวิจัยที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการทดสอบและสัมภาษณ์ จำนวน 6 คน ในการช่วยทดสอบ (Try out) และสัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากตัวอย่างประชากร จำนวน 634 คน มาวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS - PC (Statistic Package for The Social Sciences) ดังนี้

4.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของตัวอย่างประชากร ทำการวิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ และค่ามัธยฐานเลขคณิต

4.2 แบบสอบถามรู้เรื่องโรค 3 โรค

4.2.1 วิเคราะห์จากผลการตอบแบบสอบถาม ให้คะแนน 1 คะแนน สำหรับผู้ตอบถูก และให้คะแนน 0 สำหรับผู้ตอบผิดหรือไม่ตอบ นำคะแนนรวมทั้งหมดของแต่ละคนมาจัดลำดับจากน้อยไปหามาก

การคิดคะแนนด้านความรู้ ความเข้าใจ เรื่อง โรคปอด โรคหัวใจ และโรคเบาหวาน ของผู้ป่วย แต่ละคลินิกมีคะแนนเต็ม 20 คะแนน โดยพิจารณา ความรู้ ความเข้าใจ และความต้องการคำปรึกษาเรื่องโรค ดังนี้

คำนวณจากร้อยละของผู้ป่วยที่ตอบถูกในแต่ละข้อ

ร้อยละ 75 ขึ้นไป หมายความว่าถึง มีความรู้ ความเข้าใจมาก ต้องการคำปรึกษาเรื่องโรคระดับน้อย

ร้อยละ 60-74 หมายความว่าถึง มีความรู้ปานกลาง ต้องการคำปรึกษาเรื่องโรคระดับปานกลาง

ร้อยละ 59 ลงมา หมายความว่าถึง มีความรู้ความเข้าใจน้อย ต้องการคำปรึกษาเรื่องโรคระดับมาก

4.2.2 หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Diviation) ของคะแนนความรู้เรื่องโรคเป็นรายเรื่อง รายข้อ และรวมทุกข้อความรู้

4.2.3 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ วิจัยเป็นรายข้อและรวมทุกข้อ จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส ประเภทและระยะเวลาของการเจ็บป่วย โดยการทดสอบค่าที่ (t-test) และค่า F (F-test)

4.3 แบบสัมภาษณ์เรื่องความต้องการคำปรึกษาทางสุขภาพด้านการปรับตัวในชีวิตประจำวัน และการวางแผนการดำเนินชีวิต

นำแบบสัมภาษณ์มาให้คะแนน 0 ถึง 4 ระดับความต้องการจากน้อย umer รวมคะแนน วิเคราะห์หาค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วทำการทดสอบค่า t คะแนนความต้องการของผู้ป่วยแต่ละโรค จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส และระยะเวลาการเจ็บป่วย

การคำนวณระดับความต้องการการปรึกษาทางสุขภาพด้านการปรับตัวในชีวิตประจำวัน และการวางแผนการดำเนินชีวิต คิดคะแนน ดังนี้ :-

0 - .49	ไม่ต้องการ
.5 - 1.49	ต้องการน้อย
1.5 - 2.49	ต้องการปานกลาง
2.5 - 3.49	ต้องการมาก
3.49 - 4	ต้องการมากที่สุด

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

5.1 ค่าเฉลี่ย (Mean) มีสูตรดังนี้ (ประกอบ กรรณสูต 2528 : 66)

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ $\bar{X}$ = ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ = ผลรวมของคะแนนของตัวอย่างประชากร

n = จำนวนข้อมูลในกลุ่มตัวอย่าง

5.2 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) มีสูตรดังนี้ (ประกอบ กรรณสูต 2528 : 67)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. = ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum x$ = ผลรวมทั้งหมดของคะแนนแต่ละตัว

$\sum x^2$ = ผลรวมทั้งหมดของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

N = จำนวนข้อมูลในกลุ่มตัวอย่าง

5.2 ดัชนีความยากง่าย (D_1) (สูกาพ วาดเขียน 2528:66)

$$D_1 = \frac{R_h + R_l}{N_h + N_l}$$

R_h = จำนวนคนที่ทำข้อสอบได้ถูกต้องในกลุ่มสูง

R_l = จำนวนคนที่ทำข้อสอบได้ถูกต้องในกลุ่มต่ำ

N_h = จำนวนคนในกลุ่มสูงทั้งหมด

N_l = จำนวนคนในกลุ่มต่ำทั้งหมด

$N_h = N_l$

ดัชนีอำนาจจำแนก (V_1) (สูกาพ วาดเขียน 2528:66)

$$V_1 = \frac{R_h - R_l}{N_h}$$

5.4 สถิติที่ใช้ในการหาความเที่ยงของเครื่องมือ

สถิติที่ใช้ในการหาความเที่ยงของแบบสัมภาษณ์ โดยใช้สูตร K-R 21

(Kuder-Richardson Formula 21) มีสูตรดังนี้

$$K-R 21 : r_{xx} = \left(\frac{n}{n-1} \right) \left(1 - \frac{\bar{X}^2 (n-\bar{X})}{nS_x^2} \right)$$

เมื่อ r_{xx} = สัมประสิทธิ์แห่งความเที่ยง

n = จำนวนข้อของแบบสอบ

$\bar{X}$ = มัชฌิมเลขคณิตของคะแนนของผู้ถูกทดสอบทั้งหมด

S_x^2 = ความแปรปรวนของคะแนนของผู้ถูกทดสอบทั้งหมด

ศูนย์วิทยการศึกษาศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย